

HADRÍÁN

Zpravodajec přinášející
denní pohled z první linie
XVII. Mezinárodního festivalu
v Hradci Králové.

2011

Klicperovo divadlo Hradec Králové
theatre@klicperovodivadlo.cz
www.klicperovodivadlo.cz
29. června 2011 - č. 9

K festivalovým osobnostem se určitě letos přiřadí Sergej Ljubimov. Ten své Divadlo na Tagance založil v polovině 60. let minulého století a zůstal mu až na pár (vynuceně vyhoštěných) let věrný dodnes. V Divadle Drak je téměř po stejnou dobu jednou z vůdčích osobností **JIRÍ VYŠOHLÍD** (1943), herec, skladatel, vynikající multiinstrumentalista, také pedagog. A člověk se zlatýma ručičkami, které mu v neděli při představení Dodrakubezfraku odlišili na věčnou památku (snad do bronzu nebo přímo do zlata). Taťa, jak mu loutkáři po českých vlastech říkají, působí v Draku od r. 1967, tehdy ještě jako Východočeském loutkovém divadle. Spolupracoval už s Miro-

NEDĚLAT TO PRO DĚTI, UŽ BYCH U TOHO DÁVNO NEBYL

slavem Vildmanem a Janem V. Dvořákem, poté byl součástí tvůrčího týmu Josefa Krofky a Petra Matáska, dnes Jakuba Krofky a Marka Zákosteleckého. Vytvořil osobitou scénickou hudbu k více než 70 inscenacím Draku (mj. Unikum, dnes naposled (1978), Píseň života (1985), Prodaná nevěsta (1986), Královna Dagmar (1988), Mor na ty vaše rody! (2001), Jak si hrají tatínkové (2005), Zlatovláska podle M. D. Rettigové (2008), Doremifa Sůl nad zlato (2009) či Jánošík (2010), řadu inscenací také režíroval, např. Naladte si vidličku (1992), Hamlet (2004). Spolupracuje i s dalšími divadly u nás a v zahraničí. Letos na festivalu představil svou práci se slovinským divadlem Lutkovno Gledališče z Lublaně, Černý kocour jde na námluvy.

Loutkové divadlo tě životem provází skoro padesát let. Padesát let v poměrně tvrdé disciplíně hraní pro děti, což znamená velmi často brzo ráno vstávat, jezdit na štace desítky a stovky kilometrů od domova, o náročných zahraničních expanzích nemluvě. Baví tě to ještě?

Kdybych to měl dělat pro někoho jiného než pro děti, tak bych u toho už dávno nebyl. To je jediný, co mě u divadla drží, a stále víc. Divadlo pro děti je úžasná věc.

pokračování na str. 3

V listu najdete:

Str. 2 - Den Klicperova divadla ve dvanácti obrazech

Str. 4, 5, 6 - Glosárium, tentokrát převážně na téma Compagnie Irine Brook, i když nikoliv výhradně

Str. 5 - Svět podle FAGI

Str. 7 - Open Air

Str. 8 - Nejenom o králíkovi z klobouku, který ale nepatří do Večerníčku

BYLI JSTE PŘI TOM...

Tak jsme je viděli – vy i já, ale ještě to třeba ani nevíme. Přinejlepším tušíme, odhadujeme... Ale někdy ani to ne. Důležité ovšem je, že jednou budeme moci pokývat hlavou a hrdě se hlásit o slovo: „Jo, já pamatuju, když XY režíroval poprvé to a to, tak a tak...“, když YX hrála tu a tu v tom a tom..., když YXX zpívali v tom, tohle, u toho... A tenkrát to: byl pěkný průser / bylo zjevení / všechny posadilo na prdel / nebylo nic moc*...“ (*Nehodící se formulace časem ve svých vzpomínkách škrtnete.)

Desítky festivalových představení a koncertů jsou ideální šance, jak se stát vyhledávanými pamětníky. Jen se ne-smíte dát odradit tím, že na to, jak se

poznají ti nejtalentovanější – režiséři, režisérky, herečky, herci, dramatici, muzikanti... – neexistuje žádný zaručený recept.

Stačí vzpomenout začátky Vladimíra Morávka – v Divadle Husa na provázku měl za sebou mj. výbornou inscenaci *Maryši*, a přece byl odejit. A kolik bylo takových, kteří mu věřili, když začal v Klicperově divadle – na pozvání páně ředitele Zemana – páchat své pověstné divočiny?! A kolik bylo takových, kteří by si za kabaretních počátků Davida Drábka a jeho Hořící žirafy vsadili ve Fortuně na jeho divadelní budoucnost?

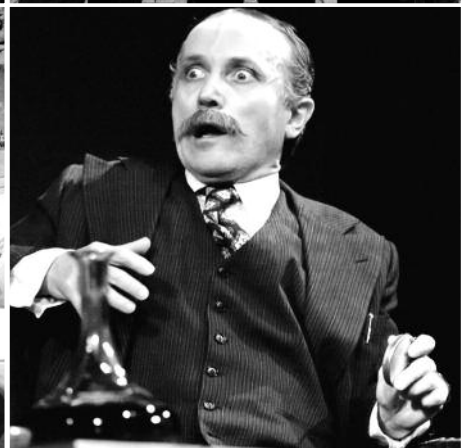
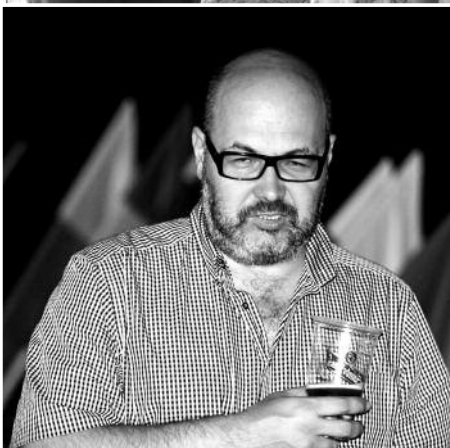
O poznání rychlejší start měl kupříkladu dramatik Petr Kolečko, jenž byl již za studií činoherní dramaturgie na DAMU alternativnější než celý ročník studentů

na katedře alternativního divadla dohromady. Ale zase – kolik lidí tenkrát jeho psaní považovalo za nezávaznou damáckou taškařici a nechalo si jeho první kusy uniknout...? A kolik potenciálních pamětníků vynechalo první inscenace herečky Pavlínky Štorkové, první režie Natálie Deákové či Petry Tejnorové...?

Zkrátka, nepodceňujte jedinečnou šanci BÝT PŘI TOM. Pilně sbírejte zážitky – nikdy nevíte, zda se sami jednou nestanete slavnými. A pak, až si vás pozvou z televize do pořadu Úsměvy J. A. Pitínského, se vám bude hodit, že jste jako studenti viděli v Besedě onu legendární *Buldočinu*.

Zdeněk A. Tichý

DEN KLICPEROVA DIVADLA

NEĎĚLAT TO PRO DĚTI, UŽ BYCH U TOHO DÁVNO NEBYL

pokračování ze str. 1

Teď na Mateřince jsem viděl pár představení pro úplně malé děti – to byl doslova seminář o tom, jak má takové divadlo fungovat: děti mají malý svět a když na ně vytáhneš velký, do všech světových stran roztažený divadlo, tak to neunesou, když třeba ještě k tomu sedí daleko od jeviště. Dítě má všechno těsně kolem sebe, potřebuje si na to sáhnout, vočuchat to, podívat se zblízka, v desátý řadě to nemůže fungovat, zvlášť pro ty tři-čtyřlety... Na Mateřince

se hrálo i v malém prostoru, v klubu, kolem jednoho stolu nebo s malinkou scénou, tam to divadlo fungovalo úplně nejlíp. Děti, coby publikum, to je životodárné palivo. To nás drží při životě a pohromadě a nutí nás být stále také dětmi. My si taky vlastně tak hraje, blbneme...

U loutkového divadla se tedy nestárne?

Tak, to bych úplně netvrdil. Ale já jsem tak narostle, že mi vlastně nic nevádí, ani to ranní vstávání, ani některý stereotypy, každý řemeslo má svou odvrácenou stranu. Na mně by se ale dalo dřív štipat, já se stárnutím nezabývám.

Jiří, ty pamatuješ i prvního ředitele Draku, Vladimíra Matouška. Teprve pak přišla éra velkého principála, Honzy Dvořáka, a pozdější slavné roky triumvirátu Krofta-Matásek-Vyšohlíd...

No, jsem v tom už, pravda, namočenější léta. Proto i vztah k těm nejruznějším epochám mám trochu přísnější. Drak měl vždycky kliku na dobré direktory a ti zase čuch na dobrého režiséra. Třeba za Matouška to byl Jiří Středa, který nedávno umřel. Už za něj, začátkem šedesátých let, vlastně tohle divadlo mělo inscenaci, která vyhrávala na festivalech! A tohle divadlo vzniklo teprve v roce 1958! Při tom hráli ve strašnejch

poměrech, jezdili na zájezdy vlakem, všechno si obsluhovali sami, taková skoro amatéřina.... Po pár letech z toho bylo špičkový těleso. Vildmanova *Pohádka z kufry* – to byla darda! Opět se objevily marionety (tenkrát ještě „moderní“ loutkové divadlo žilo jen ze sovětského Obrazcova). A najednou Vildman na jeviště vytáhl jevištního mistra – Matěje Kopeckého – ze slavný loutkářský rodiny, kterej báječně uměl pimplový řemeslo se všemi finesami a mistrovskými šaržemi. Vildman ten historický systém oprášil, vytáhl na světlo tu přerušenou tradici a udělal z toho obrovský moderní divadlo.

Největší bomba Kroftovy a Matáskovy éry zase byl ten systém univerzálního jeviště, něco na něm bylo, nikdo nevěděl co, snad nějaká skládačka nejednoznačná, konstrukce, a najednou to ožilo – přišli herci, vzali něco do ruky a byl z toho třeba barák, nebo moře, nebo najednou letěli letadlem... Před tím se hrálo tak, že se něco jako zahrálo, pak se zatáhla opona, přestavělo se a jelo se dál. A najednou tady, v Draku, to bylo divadlo jako film, šla situace, do ní muzika, a – bžum bžum bžum – všechno se proměnilo, i do toho se ještě hrálo...

Pepa Krofta nesnášel ani na vteřinu nudu, aby se, byť na okamžik, na jevišti něco nedělo. A lidi nestačili koukat. To bylo obrovsky nahuštěný, strhující tempo. Taky jsme v té době už nemohli hrát, jak se hrává, dvě hodiny, ale třeba jen padesát minut, aby to ustáli herci i diváci. A navíc byla v Draku skvělá parta. Na Západě, když jsme tam hráli, tak si mysleli, že to všechno vzniká z nějakého režiséřského drilu, a že to lidi nějak zahrajou. Ale drakovský ansámbl, to byl tým režisérů, scénografů a samozřejmě herců. Parta, která na sebe slyšela, ani se nic nemuselo říkat, a věděli, co a jak. Pepa, dá se říct, vlastně jen vybíral, říkal tohle ano, tohle ne a samozřejmě to skvěle skládal dohromady a měl tu zásadní vizi, kudy a kam to má dojít. Ale všichni vymýšleli fest. Byvala samozřejmě i nějaká ponorka, není divu, jezdili jsme často na strašně dlouhý zahraniční zájezdy, měsíc a půl spolu, to je na depku. Ale jak se přišlo na novou inscenaci, všechno pryč. Na fleku, na jevišti, ve zkušebně, ta parta fungovala skvěle.

Tvůj hudební vklad k inscenacím této éry však byl rovněž nový a zásadní, navíc i dnes platný a funkční. Dokonce jsi v tomto směru vyhledávaným pedagogem. A také režisérem svých osobitých hudebních představení, jako byly třeba *Naladte si vidličku* nebo *Černošské pohádky*...

Já mám takovou víru, že dobrá muzika – když ji vidíš, když na ní koukáš, jak ti majštrí tu muziku ze sebe rvou, ať je to

frakoun nebo jazzman – že je to úžasný divadlo, že je to reality show. Proto mám na jevišti rád hudební nástroj a herce jako hudebníka, prostě hráče, kterej to ze sebe rve. To je vlastně přenos lidský radosti, to jsou pocity, jako když běžíš maratón. Slyšet muziku je jedna věc, třeba i z céděčka, ale být u toho, vidět koncert, to je velký divadlo. Myslím, že kdyby malé děti měly víc možností chodit na koncerty, na živou muziku, že by byly vnímavější, že by to zaselo dobré semínko pro jejich citový život. Sám to vidím při hudebních workshopch nebo představeních, jak to děti hrozně zajímá, když vidějí, jak muzika vzniká.

Vedle skladatelské, muzikantské a herecké práce jsi v posledních letech i řadu inscenací režíroval...

No pár, „*Vidličku*“, „*Špenát*“, *Hamleta*. A teď v Lublani toho *Kocoura*. Já měl z toho hroznou hrůzu, já nejsem režisér, vím sice jak to udělat, ale nemám ten režiséřský pajšl, tu výbavu, jak ty herce zmáknout. Já neumím lidi masírovat a dolovat v nich, votevřít je, což uměl krásně Vildman. Ten herce rozebral na prvočísla, ale měl z toho v podstatě srandu. V Lublani mi říkali, co seš zač? Ty na nás vůbec neřveš, nekřičíš! To není moje parketa – konečně, i v muzice je nejkrásnější ticho, od kterého se pak dá všechno zvednout. Muzikanti, ti mají jednu důležitou vlastnost: oni musejí hrát soustředěně spolu, jsou tak i podvědomě domluvený, musí se poslouchat

a přesně na sebe reagovat. Což herci v sobě moc nemají, u divadla se spíjí sóluje, aby von byl dobrej, a víc než ty okolo. Muzikant to musí mít nadřeny, dokonale vosoustruhovaný... Divadlo je vlastně takovej velkej podfuk: předvádíš nějaký kouzlo, který vlastně kouzlem ani není, ale všichni mají za to, že to tak je. Ale proto, aby se to nepoznalo, se to musí dokonale zvládat. A v tom je někdy problém, zvláště dnes.

pokračování na str. 4

GLOSÁRIUM

Vraždy u Klicperů

Petr Kolečko se svým kladenským kolegou Tomášem Svobodou hovoří o svých projektech rádi jako o peachovinách (pro útlocitné čtenáře používám zde raději „anglický“ pravopis). Dvě inscenace tohoto typu (za jedním z titulů stojí Kolečko i jako dramatický autor) zahráli v úterý herci Klicperova divadla. „Žánru“ rozumím jako bezuzdně svobodnému pohrávání si s tematickými motivy v patřičně absurdních souvislostech, přičemž facka veřejnému vkusu je vítána.

Dopoledne Klicperovci naservírovali hrůznou detektivku *Sherlock Holmes – Vraždy vousatých žen*, autorskou inscenaci svého uměleckého šéfa Davida Drábka. Opulentní a diváka náhlými šoky děsící show, pochopitelně v patřičně ironické rovině, přehltila konstrukci moralizující detektivky přemírou vedlejších motivů, některých tahaných tak trochu z paty. Jak jsme u autora už zvyklí, v textu se objevují nápady-perly, například ta o vzdělanosti jako vedlejším účinku podezřelého léku. Víc se dařilo Drábkovi režisérovi, občas nespojitý příběh nepostrádal paradoxně jevištní tah, zásluhu na tom měli pochopitelně i kvalitní herci.

Ještě více však členové souboru zazářili v odpoledním představení, Kolečkově *Klubu autistů* (režie Natálie Deáková). Tato „bejkárna“ se sice mohla pochlubit řadou schválností (ovšem velmi vtipných), přinesla však jako by nezávaznou formou dost podstatnou výpověď o vyprázdněné adoraci sportovních, politických i uměleckých celebrit, sexualitě ovlivněné mediálními masážemi, sobecké sebestřednosti, která ohrožuje budoucnost našeho biologického druhu. Hra je sice ukotvena v tomto čase (v dost podstatných

pokračování ze str. 3

Což v tvé hudbě a v muzicírování vlastně ctíš, hraješ na co sáhneš, i na to, co by nikdo nástroj vyluzující tón nikdo nepokládá...

Jo, to je taky tím, že mě to baví. I Pavlu Lustykovou a Pavla Černíka. Já jsem si vlastně vyvinul takový systém už dávno, když jsme s Martinem Brunnerem hráli v jazzovém duu. Napadlo mě, že je potřeba, a prima, dělat takový volovinky, abychom doplnili tu vážnou muziku. I v tom klarinetu jsem se snažil najít něco víc, co se nepředpokládá.

A tak zkoušíme hrát na nejrůznější předměty (*láhve, tuby od léků, žebřík – viz nedělní koncert, pozn. red.*). A těšíme se tím, že je krásné nacházet v těch nástrojích i nenástrojích něco, co by

souvislostech se v ní hovoří o Martině Sáblikové a Jiřím Šlégrovi, jedna z postav o sobě tvrdí, že se jmenuje Vladimír Morávek), ale její komplikovaná story s vraždami i krátkým pobyváním v paralelním vesmíru směřuje k obecnějšímu sdělení. Výborně hrající Lenka Loubalová, Helena Plecháčková, Pavlína Štokrová, Dušan Hřebíček, Tomáš Lněnička, Jan Sklenář, Lubor Novotný a další aktéři se spolupodílejí na jedné z nejvýraznějších festivalových událostí. Davidu Drábkovi, podepsanému pod jen o něco méně působivým Sherlockem, to nemusí být líto. *Klub autistů* je i jeho úspěchem, úspěchem uměleckého šéfa Klicperova divadla.

Jan Kerbr

Druhá šance

Hradec se stává festivalem, kde dávám režisérům druhé šance, a vesměs jsem za to rád. Dal jsem druhou šanci Jakubu Kroftovi a téměř mne přesvědčil. Stejně tak Vladimír Morávek mě až na některé vyložené schválnosti velmi potěšil. Radošincům jsem dal druhou šanci ještě týž den a nebyl to dobrý nápad, ale úterní ranní Drábek... Ten mě docela nahloidal a dám mu zase příště šanci mne přesvědčit.

Do pauzy už to vypadalo bledě. Herci proti mně hráli defenzivní hru a já měl neustále pocit, že se nic neděje. Po poločase ale herci přešli do ofenzivy a několika dobře mířenými akcemi rozcupovali moji obranu a otevřeli si mne, aby do mne nakladly svá vajíčka idejí. Kvůli tomuhle momentu chodím na druhé půlky. Už několikrát se mi stalo, že mne druhá půle natolik zaujala, že mne přesvědčila o kvalitě celého kusu. Kupříkladu závěr Havelkova *Ubu se baví*. Já jsem se vám strašně nebavil, ale na závěr, když to přestala být sranda... No, vždyť to znáte, katarze jak prase. Drábek zatím nešel tak daleko,

ale na první poněkud zdlouhavou část nasadil v druhé části ve stylu A. C. Doylea mnohými obraty děje, takže jsem nakonec odcházel víc než spokojen s tím, co jsem viděl. Myslím, že příště zas zkusím jít na Drábka.

oňa

Somewhere čili Na motivy a hlavně Po svém

Don Quijote a Sancho Panza jako houmlesáci v New Yorku... Přiznávám, dobře tak čtvrt hodiny jsem se nemohl srovnat s tím, že Compagnie Irina Brook slaví úspěchy s prvoplánovou sociální recyklací Cervantesova románu. Ale pak jsem si začal všimnout víc detailů, skladby scén, textu a uvědomil jsem si, že přece nejde o dramatizaci románu. Nikoliv, v podtitulu se výslovně uvádí, že jde o inscenaci „na motivy“ (sic!), což v případě francouzského souboru neznámá laciný úhybný manévr před přiznáním skutečného autorství – tento maskovací manévr býval v Čechách po mnoho let zvykem, který umožnil hrát lecos a neplatit za to nic. Jenže nic takového u Cervantese, autora spolehlivě mrtvého, neměli Irina Brook a spol. evidentně zapotřebí.

Nevím, kolik diváků trkla možná asociace v názvu inscenace *Somewhere...La Mancha*, který odkazuje (může odkazovat) k písni z muzikálu *West Side Story* odehrávajícím se právě v New Yorku. (Koneckonců právě *Somewhere* nazpíval mj. svým unikátním tříkatarovým chraplákem Tom Waits.) A pokud se příběh odehrává v N.Y., pak je v řádu věcí také to, že oním vysněným cílem, zemí zaslíbenou je Hollywood. Což ale souvisí s tím, že dopřejeme spoluautorce scénáře a režisérce Irině Brook právo na vlastní autorský přístup, z kterého pramení i možný posun ve vztahu DQ a SP. Neboť tady přebírá větší kus iniciativy právě Sancho – on, zkrachovalý

v nich normální člověk nehledal. Vždycky jsem to zkoušel, zkoušel a zkoušel, až mě udivilo, jaké věci z toho lezou! To – jako všechno – chce prostě čas, dlouho se to musí pokoušet a voklepávat, až ty zvuky z toho vylezou. Já věřím, že hrát se může na cokoliv. A je to tak vlastně i s tím dnešním divadlem strašně propojený – taky lze hrát postavy s krabičkami od sirek, se sklenicemi, a už je to tatínek a maminka a auto, jako si hrají děti... Loutkové divadlo, dnešní funkční a dobrý, stojí právě na principu dětský hry. A loutkáři jsou lidi, kteří si (jako děti) blbnou a mají plezír z toho, že jim to jde. A když jsou tím opojení, tak jsou na správné cestě.

sg

herec, který si nedokáže zapamatovat Shakespearův text, ale přitom ani na ulici neztrácí víru v to, že může dosáhnout na svůj americký sen. I když... Ve vzduchu zároveň zůstává viset otázka, zda by byl sám schopen někdy se na takovou cestu vůbec vypravit. A zda ona výzva ke společné rytířské výpravě není skrytým gestem přátelství od Dona Quijota, onoho mlčenlivého čtenáře s uhrančivým pohledem. Ano, tady karty vztahu pána a sluhy nejsou zdaleka namíchané tak předvídatelně jako u Cervantese.

V důrazu na vyřčený text a zkoumání jeho smyslu stvrdila Compagnie Irina Brook svou příslušnost k francouzské divadelní škole. Zároveň ale prošíkovala děj odkazy na svět americké stand up comedy – ať již jde o citace veselých historek a aforismů (zejména těch od Woodyho Allena), nebo scénografickou koncepci: výstupy se v rychlém sledu odehrávají většinou na téměř prázdné scéně, před horizontem dolaďovaným světelnými proměnami. Filozofické úvahy se míchají s banálními anekdotami, vysoké s nízkými. Žánrově tu navíc v této souvislosti skvěle zafungoval – jako hořké echo viděného a slyšeného – potlesk publika, který následoval po nejedné epizodě.

Somewhere... Dva tuláci nepřestávají věřit, že i pro ně existuje někde klidné tiché místo, že najdou cestu k odpuštění a smíření. Věřt proč se jim vysmívat, že je ta víra nedovedla dál než pár desítek mil od bran New Yorku. Světla zhasínají a ve vzduchu zůstává viset vzpomínka na staronový příběh, který k tomu, aby byl vyprávěn a slyšen, nepotřeboval velké efekty a silácká gesta. Možná je to pro někoho „out“, ale docela dobře mu stačili vynikající vypravěči na scéně a pozorní posluchači v hledišti.

Zdeněk A. Tichý

Lesk a bída nákupních vozíků

V pondělí večer se krátký časový úsek od sebe hrála dvě představení, stěží od sebe ale vzdálenější divadelním myšlením, projevem, estetikou. Jednou z mála

podobností bylo užití nákupního vozíku ve scénografii. Tento předmět, pokud se zjeví na scéně, zpravidla ohlašuje klíšé. Prvním bylo *Somewhere...La Mancha* Iriny Brook Compagnie, druhým *Metal music* skupiny Handa Gote. Adaptace Dona Quijota, přestože zřejmě měla být hlavním zahraničním tahákem, se ukázala být velmi problematickým kusem: jednalo se o divadlo velmi zastaralého rázu, založené na slovním humoru a estrádním bavičství, které představení staví na úroveň besídky. Žel právě proto jej diváci přijali vřele, souzeno podle bujarého smíchu. Většinové diváctvo dostalo to, co si v skrytu duše i nepokrytě přeje: pobavit se při plnění „kulturního“ zážitku.

Jestliže z prvního spektaklu čísela starožitnost a pokleslost, druhý naopak naplnil pojem progresivity: Handa Gote se hlásí k postdramatickému divadlu, což je pojem, který většina české divadelní obce vůbec nezná, nebo jej prostě ve své práci nechává ležet ladem. *Metal Music* je performance zbavená textu, ve smyslu obecné kostry narace. Ne-sděluje jasný význam skrze příběh, spíš evokuje. Obvyklé divadelní znaky jsou ořezány na minimum, účinkující nehrají postavy.

Mnohé řekne materiál: Nejčitelnější z *Metal music* je situace čtyř lidí, kteří sedí v postapokalyptické krajině a čekají. Na začátku přijdou, s veškerým vybavením (v onom nákupním vozíku) a postaví se nejen tábořiště, ale zároveň i scénu, včetně osvětlení. Je to vlastně vtipný průnik divadla jako takového s jeho obsahem. Také veškeré předměty, které jsou dovezeny, užitkově slouží (byť minimalistické) akci.

Naproti tomu Quijota usvědčuje z oné starožitnosti na první pohled už scénografie. Klošárský bordel, právě včetně vozíku, je jakousi kulisou pro vtipné scény rozhovorů společenských outsiderů. Kostýmy jsou typickou snůškou besídkových obleků, které mají na první pohled říct, o jaký typ postavy se jedná: například kurva, rocker, atd. Až trapnou citací Wilsona je zadní horizont, který lze různě nasvěcovat, to znamená – nebezpečí: červená, atd. Estetika

výtvarná usvědčuje *Somewhere...La Mancha* z banálnosti.

Teorie postdramatického divadla si všimla, že diváci „novost“ divadla hodnotí podle vizuální složky, přestože divadlo podstatou stále stojí na stejném zakonzervovaném principu (příkladem je opera). Irina Brook starožitnost svého divadla nedokázala zakamuflovat ani ve vizuální stránce. Vrcholem otrockého zobrazování skutečnosti rádo by „kouzelnou“ metaforou je scéna větrných mlynů: na zadním horizontu se ukáže stín dobového amerického větrného mlýnu. Tristním ovšem je, že scéna boje Quijota s větrnými mlýny není ano scénou, protože není situací. Quijote prostě vidí vrtuli, takže se odhodlaně chystá do boje (jako už poněkolikáté), ale pak bez vnější příčiny jen padne vyčerpáním (jako už poněkolikáté) a Sancho oznámí, že je vše v pořádku, protože je to noční kabaret Moulin Rouge. Tedy – inscenace nejenže používá neinvenční zastaralý divadelní jazyk, ale není ani zvládnutá po nejjednodušší řemeslné stránce.

Tohle není výzva: pojďme dělat jen experimenty, zapomeňme na činohru. Naopak, je to příspěvek k faktu, že v nákupním vozíku můžete přivést progresivní divadlo, nebo taky divadlo mrtvolné. Irina Brook se zkrátka nepotatila.

hába

Kterak se Sancho Panza s Donem Quijotem do Ameriky podívali, co tam všechno viděli a jak se jim tam líbilo, jakou proměnou prošla věrná Rosinanta a co všechno musel nést ubohý osel, aby vypadal, že je plný obsahu.

Rozhodl jsem se nezbožš'ovat násilně něco, co bylo pro tolik lidí divadelním zážitkem a možná zážitkem sezony. Nepopírám, že mne nápad posunout Dona Quijota do současnosti nezaujal. Zaujala mne představa dvou vágusů a bláznů, ztroskotanců, kteří jdou za svým snem, ale zaujetí u mne opadlo.

Původní Quijotova teze o jeho nepříteli, proti kterému vyjždí bojovat, se po deseti minutách ztratila. Postupně, tak jak nebyl vidět smysl celého putování, celé představení ztrácelo tah. Čím to je? Samotný román je velmi dlouhý a ani v něm se Don Quijote nadržuje jednotnému cíli. Jeho cíl je obecný, vymýtit zlo a bezpráví, aby se mohl konečně setkat se svou Dulcineou z Tobosa. Necítí se být dostatečně hoden toho vidět ji. Této linky se velmi zajímavě přidržel i Viktor Dyk ve svém *Zmoudření Dona Quijota* a i když nám jeho text může dnes přijít poněkud anachronický, nelze mu upřít jasnou strukturu.

Bohužel, tato jednoduchá a prvoplánová linka, která by se mohla táhnout celým představením, se v inscenaci Iriny Brook omezila na nemnoho krátkých okamžiků a Quijotovy exaltované pohledy. Spíše divák si mohl všimnout v kolika různých rolích domnělá Dulcinea vystoupila, ale Quijote si jí příliš nevšiml. Neproběhla žádná magie. Žádné okamžiky prozření – „To je Dulcinea!“, pokud nepočítám epileptické svíjení se rytíře smutné postavy v baru Mouline Rouge.

New York je desetimilionové město, které by samotnému Quijotovi mělo pro jeho výlet stačit. V románu se rytíř nevzdaluje příliš od své výchozí trze. Jenže my jsme se s Quijotem dostali z New Yorku rovnou do Texasu. Já jsem v USA nebyl. Irina Brook ano, ale to, co jsem viděl, byl americký jih, a ne maximálně sto mil od New Yorku. Každému jsem viděl v očích vlajku konfederace a v Texasu jsme zůstali až do chvíle zatčení, kdy má policista na uniformě vyraženo NYPD. Jenže v Texasu jsme se najednou zastavili na místě. Nijak nám nebyla posouvána divácká imaginace a nenabízely se nám nové nápady, při kterých bychom se pláclí do čela a řekl si, to je skvělý nápad vidět podobství o mlýnech-obrech jako Mouline Rouge. Celková nenávaznost jednotlivých epizod navíc znovu a znovu rozptylovala divákovu pozornost. (Probůh odkdy se v Čechách po každém obraze plácdy?) A místo Dulciney z Tobosa nebo z Queensu, která snad jediná mohla děj a Quijota někam posunout, se neustále na kraji objevoval Walker Texas Ranger, který zdánlivě měl něco symbolizovat, ale...

Abych nebyl zlý, musím uznat, že výběr herce pro hlavní úlohu byl skvělý. Výraz, postoj, chůze i ruce, zkroucené prsty, oči a vystupování bylo prostě skvělé. Otázkou výkladu je hysteričnost Dona Quijota a jeho vystupování, já bych ocenil vyzkoušet ještě i jinou polohu jeho zápalu pro rytířství, ale budiž. Horší už to u mne bylo se Sanchou, který měl v určitých okamžicích úžasnou

sílu, ale paradoxně byla jeho postava motivována lépe než Quijotova. Sancho věděl od začátku, kam jde. Bohužel jeho úplně obracela význam románu. Sancho je přece ten jednodušší z obou, ten se selským rozumem. Bohužel, ten se selským rozumem nemohl táhnout celou inscenaci, a tak se ze Sancha stal tahoun, idealista a možná v důsledku větší snělek než Quijote.

Nikdy nezapomenu na radu doc. Zdeňka Hořínka: „Von ten Vejražka, já jsem ho nikdy neměl rád, on to byl takovej primitiv, tak on se stal režisérem, protože národní nemělo dost režisérů, tak si dělalo režiséry z herců, a on začal dělat Quijota, ale vůbec ho nepochopil, takže to celé nahlížel přes Sancho Panzu. To je samozřejmě úplně špatně, to se nedá. To může udělat jen takovej primitiv, jako byl Vítězslav Vejražka. On měl takovej profil. Má tuším v Národním i bustu.“ Podobný rozpor jsem cítil i v *Somewhere... La Mancha*. Ať už hrál Quijote s jakýmkoli nasazením, představení nebylo o něm. Když se pak teatrálně skácel, neměl jsem pocit, že je to škoda, že on jediný mohl napravit svět. Neměl jsem pocit, že je to tak lepší, že tento svět pro něj nebyl. Neměl jsem pocit, že musel zemřít, aby potvrdil, co vykonal, neměl jsem žádný pocit. Jediný pocit byl pocit nakyslého country na mém měkkém patře.

óňa

PS: Měl někdo pocit, že tento Quijote napravoval svět?

Somewhere...La Mancha!

Někde tam za duhou, někde tam za lány, leží Kalifornie nebo Španělsko, prostě neznámý prostor k dobytí, mytické bezčasí hrdinských skutků. Předevčírem nás do něj skrze sílu představitelství pozvali herci kompanie Iriny Brook.

Jednoduchou scénu vhodnou právě tak pro přesun z místa na místo, pro život potulného rytíře a jeho oddaného panoše, nemusím asi v obklopení ostatních reflexí, popisovat. Byla jako plátno, do kterého herci malují epizody na cestě Donalda Q. a pana Neznámého z NYC na vysněný Západ. Anebo také cesta Dona Quijota a Sancha Panzy tak trochu v dnešním světě a tak trochu v jeho příkladném zpodobení. Ovšem americkém, plném kovbojského folkloru (jako žijící paměti promítnuté do oblečení a hudby). Záleží vlastně až na nás a na našem postoji, kam se s blouznivým starcem vypravíme – zda za práh

našeho domu nebo na bájná pole poseťá krvelačnými obry. Oněch pouhých 50 mil se s obyčejnou dvojicí hrdinů zdá být mnohem delších. Není to ale jen tím, že na cestě situace opakovaně střídá situaci jen v jednotlivých zastaveních. Cesta je také mytickou poutí ke kořenům, k půdě a ke smrti, která v poznání završí bolestný střet rytíře smutné postavy se skutečností.

Inscenace důsledně aktualizuje předlohu. Tak jako v Cervantesově románu ve své době, také zde se setkáme s panoramatem typických postav a situací současnosti. Té multikulturní, nevládné a kurvící se. I zde soucítíme se sošným bláznem, který odmítá pragmatismus a utíká se ke snu, jehož dávno ztracené ideály vrací zpět na zem a s nimi na štítě naráží v pútkách i soubojích. A to doslova a fyzicky. Don Quijote jako starý černošský pobuda se nejednou ocitá na zemi pod sprškou ran. Na pomoc mu vždy spěchá jeho věrný panoš, neúspěšný obtloustlý herec, co se na ulici živí hraním na kytaru, pan Neznámý alias Sancho Panza. Stejně jako jeho předloha, ani on hubu nezavře. Bonmoty však vrhá důvtipně a stojí nohama na zemi. Vedle něj ten, koho jsme si zvykli vnímat jako moudrého blázna, opět působí jako blázen skutečný.

Irina Brook tak dvojici vrací její původní nejednoznačnost. Sošná anachroničnost rytíře snad kdysi také vystupovala na povrch daleko víc. To když byl ještě román vnímán jako parodie rytířské epiky. A není náhodou, že v inscenaci *Somewhere...La Mancha* jde Quijote s šátkem z americké vlajky dobývat slávu tak, jako Wyatt Earp z filmového plátna. Parodie žánru se vrací (včetně podoby ztělesněné smrti, která je právě příznakem z dob slávy kovbojských příběhů).

Chtělo by se ještě psát o mezinárodním obsazení inscenace, o vracejících se citátech Woodyho Allena či aluzích na *Čaroděje ze země Oz*, o závěrečné scéně, která boj s větrnými mlýny spojuje s představením loutkáře Pedra a následným prozřením sloutného rytíře tváří v tvář fikci (prozřením, které tak jako v knize vede ke smrti..., protože Quijote bez utopie žít nemůže a ani nesmí), nebo o realitě, která se do představení vkradla s nechtěným „příběhem kelímku“. Netřeba ale zaplnit celého Hadriána. Dodejme tedy ještě na konec, že trochu jako její otec, také Irina Brook sází na prostotu a jednoduchost ve spojení s absolutní důvěrou v herce a jeho schopnosti. A tak jsme jako na jevišti divadla Globe, ne v Hollywoodu. Tam, kde nás k vykoupení skrze blázna, beroucího na svá bedra utrpení světa, vede odhodlání hereckého srdce.

Rady festivalových „fandů“ se den ode dne (DNA) rozrůstají. Zajímavý je fakt, že tak činí vždy s úderem půl dvanácté, kdy Jirka Jelínek s Jirkou Knihou a přáteli komentují události uplynulého dne... My máme přesto radost!

HRAJEME 29. 6.

15:30 Letní scéna KD
Divadlo U staré herečky
Šípková růženka

17:00 Utopia stage
Divo'4 – Drban o.s. Brno
Grand Prix 45'

17:00 a 23:00
Žižkovy sady
Kristýna Těublová
**Živá obrazárna –
jednoduchá tragédie**

18:00 Městská hudební síň
**Jan Budař opět v Hradci
Králové**

19:00 Galerie Na Hradě
Divadelní duo ToT Praha
Tabák aneb rauchen 30'

19:00 Open stan
Inženýr Vladimír
**Ošklivé písně
(o hezkém světě) 60'**

20:00 Komenium
Divadlo Pöton
Terra granus

21:00 Open stan
Vosto5
Kupé v lese

21:00 Žižkovy sady
Divadlo Bufet
**Střídmi klusáci v kulisách
višni 60'**

21:00 Malé náměstí
T 601 Praha
Pes 45'

22:00 Open stan
koncert
Čokovoko

22:15 Utopia stage
Divadlo DISK
Ubu antikrist 50'

22:15 Městská hudební síň
Divadlo Exil Pardubice
Limonádový Joe 120'

23:30 Gočárovo schodiště
Vojtěch Bárta (Moje divadlo)
**„Jsem ve hvězdě.“
K. H. M. 40'**

23:30 Utopia stage
Divadlo DNO
Utopia News 30'

ZTRAPŇUJEME SE ZA OSTATNÍ
Pod nálepkou ČOKO VOKO (= psí řítka) se skrývají dvě „nejznámější z hudebně nenadaných“ raperek z Brna Adélka a Zuzka. Po debutu *Best of!* vydaly letos druhé CD *Hudba*. Obec jejich facebookových fanoušků je početnější než severočeské Dubí. Na OA vystoupí dnes ve 22:00 v Open stan. Celý rozhovor s doménou Čoko Voko najdete na facebook.com/hradecak.cz.

Co vás naposledy inspirovalo?
Když si můj táta koupil fíkovou marmeládu.

Jak moc se liší Zuzka a Adélka od Čoko Voko, když zrovna nerapují?

Asi dost. Chodíme chudě oblečené a myslím, že jsme v lecčems konzervativnější než kardinál Vlk.

A jaký máte vztah k Hradci Králové?

Já jsem tam byla kdysi v divadle, a pletu si to stále s tím městem, kde je zoo.

Jste vůbec na světě rády?

Ale ano, to zase ano, nechci se rouhat.

A ve věcech víry – tam taky překonáváte kardinála Vlka?

To asi ne, spíš jsem myslela, že on je určitě míň konformní než my – těmi oblečky a názory.

Jaké jsou nějaké z vašich konformních názorů?

Třeba že je dobrá plná lednička. **Jaký by byl váš život, neznat se?** No rozhodně bychom vypily méně alkoholu a taky měly o jednu kamarádku míň.

A proč jste podle vás oblíbené?

My jsme většinou buď velmi oblíbené, nebo velmi neoblíbené.

Jsme součástí toho amatérského hnutí, v rámci kterého opice malují kubistické obrazy, ne moc hezcí lidé natáčejí porno atd., takže někteří lidé jsou asi rádi, že někdo neumí nic stejně jako oni a nebojí se to navíc ukazovat. To je moje hypotéza, že se ztrapňujeme za ostatní.

A jsme zase u křesťanské oběti. :D Díky moc! Minimálně ledničkáři, inline-bruslaři a kluci z diskoték se těší na váš hradecký výstup! :-)

My taky, díváme se tam do zoo.

Ondřej Macl

JAK BY TO VIDĚL DUCHAMP

Dadaismus, nejhravější ze všech avantgardních směrů 20. století. Dada, čili náhodně vybrané slovo ve slovníku, hračka. Má vůbec cenu hledat smysl v nesmyslném? Je možné náhodně „vybrat slova ve slovníku“ a uspořádat je do jednoho smysluplného celku, který nedej bože přináší hlubší zážitek? Poetický soubor Divadla Vydýcháno z Liberce užil několika dadaistických básní, vlastního nadání a postaral se o poutavou,

leč dvacetiminutovou obrazovou podívanou. Tři herci zapojili jak prostředky sobě vlastní, čili herecké, tak obrazové a pohybové. Slzy se měnily v moře, červená barva pozvolna přecházela v černou, plexisklový dopis odvál vítr... Dada, dada... Že nerozumíte? Já si hrála ;)

Bára Holanová

JENOMŽE JINAK TO NEJDE...

Nedávno jsem navštívila brněnský festival Divadelní svět. Při průvodu masek v shakespearovském stylu jeden z transparentů doprovázející obří lebku hlásal: Stejně všichni znáte jen Hamleta. Na tom je samozřejmě nemálo pravdy, a tak si studenti 4. ročníku herectví z KALD DAMU spolu se studentem režie Michalem Hábovým vybrali Hamleta jako jedno z témat své absolventské práce, ale pojali ho trochu jinak, než jak jsme zvyklí. Sám Michal Hába se v tiskové zprávě k inscenaci vyjadřuje takto: „(...)uvidíte desítku studentů divadla, kteří se notně snaží o výpověď minulosti, nic-méně se jim to poněkud zadržává: snaha vypovídat a hrát s nadhledem se jim bortí tak dlouho, až se rezignovaně rozhodnou hrát 'to opravdové a velké divadlo', a když už, tak hru her: Hamleta. Zvolené téma se jim ale ne a ne dostat z hlavy, a tak to bude trochu jiný Hamlet, než ho znáte.“ Myšlenka velmi dobrá, ale ve výsledku má mnoho zádrhelů.

V první půlce představení jde o jakousi koláž, kdy se přes metaforické a velmi nápadité obrazy obrácíme k československé minulosti. Za zmínku stojí například

příjezd Krakonoše v doprovodu ruského tanku, který zbaví Anče, Kubu a hajného nenáviděného Trautenberka. Škoda jen, že jsou obrazy tak zkratkovité. Inscenátoři přijdou s nápadem, ale hned ho zase střídají jiným, čímž nedávají prostor ani divákovi, aby si scénu dostatečně vychutnal a srovnal v hlavě, ani hercům k výraznějšímu rozehrání svých rolí. Obrazy navíc nejsou nijak smysluplně propojeny, takže divák má pocit, jako by sledoval jen sled dohromady nic nevyprávějících skečů.

Ve druhé části se inscenátorům vcelku úspěšně podařilo najít paralely mezi postavami z Hamleta a osobnostmi československé historie. Hamlet se nápadně podobá Václavu Havlovi, Claudius je zároveň důstojníkem Československé lidové demokratické armády, duch králevicova otce nese všechny atributy tatíčka Masaryka.

Co dodat? Inscenace rozhodně stála za vidění. Narozdíl od mnoha jiných jí nechybí inteligentní humor, švih a spád. A schválně si dnes všimněte lidí okolo sebe. Kolik z nich si pobrukuje ono známé „Já vím, že mám věci brát, tak jak jsou, protože jinak to nejde...“?

Veronika Řezníková

HRAJEME

DNES 29. ČERVNA

Divadlo DRÁK - 10.00
JAKUB A OBŘÍ BROSKEV
Naivní divadlo Liberec - CZ

Divadlo DRÁK /venku/ - 14.00
**JAK CHODIL KUBA
ZA MARKYTOU
TŘI PŘADLENY**
Naivní divadlo Liberec - CZ

Divadlo DRÁK /studio/ - 15.00
DEVIATKO
Studenti 3. ročníku KALD DAMU
Praha - CZ

Hlavní scéna - 19.00
MISANTROP
Slovenské komorní divadlo
Martin - SK

Divadlo DRÁK /studio/ - 19.00
V KŮŽI ALFREDA SCHWARTZE
KALD DAMU Praha - CZ

Divadlo DRÁK - 21.00
MODROVOUS/SUOVORDOM
Dejvické divadlo Praha - CZ

Studio Beseda - 21.30
UCHO
Moravské divadlo Olomouc - CZ

Den Klicperova divadla zakončil koncert hereček a herců z jeho ansámblu. Stovky nadšených fanoušků oblehly letní scénu a ochranka se měla co ohánět, aby uhájila svršky hvězd před ataky sběratelů suvenýrů.

V kůži Moustache cabaret

Rozhovor s režijním duem VYDAŘENÝ JELEN (Josef Jelínek a Petr Vydareň), které vzniklo, aby se snažilo o tvorbu loutkového divadla pro dospělé. Dnes na festivalu představí svou prvotinu V kůži Alfréda Schwartze.

Víte, že jste jedině představení hlavního programu, které neuvádí žádné divadlo? Jen „studenti KALD“...

Vydařený: Jakto? My jsme Moustache cabaret!

Jelen: Ale když nám volali, ještě jsme název neměli. Ale teď už jsme Moustache cabaret.

Vychází „Alfred Schwartz“ z nějaké předlohy?

Jelen: Jsme ovlivnění krátkým animovaným filmem *Presto* od Pixaru o kouzelníkovi, který před začátkem vystoupení zapomene nakrmit králíka. V důsledku toho mu králík celou show sabotuje.

Co vás tak fascinuje na loutkovém divadle?

Jelen: Například si myslíme, že dospělý divák ocení souložícího plyšového slona místo souložícího tlustého herce.

Vydařený: Naše loutkové divadlo je totiž zásadně pro dospělé. V programu píšeme: Myslíte si, že loutková inscenace o vnitřních abnormalitách v neurochemii mozku, hluboce zkresleném vnímání reality, progresivním rozpadu myšlení, sociálním uzavření a ochuzení citového i společenského života je opravdu vhodná pro děti?

Opravdu se část představení skládá ze scén ze života v kouzelnickém klobouku?

Jelen: To je na interpretaci každého diváka. Může to být magický svět, paralelní vesmír existující v klobouku nebo jen Alfrédovy halucinace. Všichni máme v sobě upozaděné podobně zvrácené myšlenky. Když uvidíš kreslený fór, jak maminka blije do kočárku, tak se tomu zasměješ. Ale pak si řekneš: Proč se směju???

Janek

HRAJEME

ZÍTRA 30. ČERVNA

Divadlo DRÁK /Labyrint/ - 10.00
PROHLÍDKA LABYRINTU
DIVADLA DRÁK
Divadlo DRÁK HK - CZ

Hlavní scéna - 19.00
KOMUNISMUS
Divadlo Aréna Bratislava - SK

POZOR! POZOR!

Na vědomost se dává, že slovně představení *Pes*, na které vás už včera lákal Hadrián, se uvádí v jiný čas, než bylo oznámeno. Původně se mělo hrát ve 22:15, ale hraje se nakonec ve **21:00**, v pěkný kulatý čas na Malém náměstí. Nebudeme zatajovat důvod – ve 22:15 se hraje na Utopia Stage Ubu Antikrist. A protože v obou účinkuje Adriana Máčková, slovně to herečka, musíme představení uvést po sobě. Proto i vy na obě dvě přijďte. **21:00 Pes a 22:15 Ubu!**

TO MUSÍTE VIDĚT! (A SLYŠET...)

**Modrovous/suovordoM –
Dejvické divadlo**
(dnes v 21:00, Divadlo Drak)

Pokud znáte alespoň jednu z verzí slavného příběhu o Modrovousovi (původně rytíř Gilles de Rais, pohádkový přepis bratří Grimmové, moderní verze Max Frisch, divadelní verze Maurice Maeterlinck etc.) je to dobrý základ pro vychutnání všech aspektů představení *Modrovous/suovordoM*. Nehledě na výtečné herecké výkony herců Dejvického divadla. Nehledě na úžasnou scénu a re-žii a hudbu. A pokud vás už nudí přicházet na představení Petry Tejnorové, kde vás obtěžují při-tomní herci, vězte, že tento diskomfort bude vynahrazen. **oňa, Hadrián**

KONCERTY

DNES 28. ČERVNA
VÁCLAV KOUBEK

ZÍTRA 28. ČERVNA
VOILÀ - RETRO FORMACE

RWE
The energy to lead

HRADEC KRÁLOVÉ

REGINA

**KRÁLOVÉHRADECKÝ
KRAJ**

**MINISTERSTVO
KULTURY**

NADACE ČEZ

SKUPINA ČEZ

**ČESKÁ
SPORITELNA**

VEOLIA
VOGA
Královéhradecká provozní, a.s.

NOVÉ VINAŘSTVÍ

radiowave
de Český rozhlas

DNES

ČESKÝ ROZHLAS

hradecký deník

**ROZRAZIL
ONLINE**

RTA
regionální televize
VÝCHODNÍ ČECHY

HADRIÁN - zpravodajec přinášející denní pohled z první linie Mezinárodního divadelního festivalu v Hradci Králové. - Šéfredaktor: Z. A. Tichý, redakce: L. Zeman, J. Slouková, A. Gregar, L. Paukerová, P. Gojda, M. Hába, J. Lesák, O. Šulc, O. Macl, grafik: M. Šobková, foto: L. Taneček, T. Zeman a PaF. Vydává Klicperovo divadlo o.p.s. Hradec Králové, Dlouhá 99, telefon.: 495 514 590-1; www.klicperovodivadlo.cz, theatre@klicperovodivadlo.cz. Klicperovo divadlo o.p.s. podporují: Statutární město Hradec Králové, Krajský úřad Královéhradeckého kraje, Ministerstvo kultury České republiky. Vychází každý den v době konání XVII. Mezinárodního divadelního festivalu 21.-30. 6. 2011. Tiskne Protisk Hradec Králové. Cena 9.50 Kč.